

Erland Loe
Konec světa,
Tak jak ho
známe

Erland Loe

Konec světa,
Tak jak ho
známe

ČÁST PRVNÍ

Měsíce na borovici

Jednoho časného rána vyšel Doppler z hlubokých lesů, tající voda mu přitom tekla bujaře vstříc a brkoslavové sedící v křovích doufali, že se přihodí něco hezkého. Pípali na něj z plna hrdla, jako by právě na něj čekali, jako by byl v ideálním případě jakýsi mesiáš. Minul podniky, kde už instalatéři instalovali potrubí, obchody, kde konzumenti vesele konzumovali první produkty toho dne, a mateřské školky, kde děti tiskly tváře k oknům a prohlížely si vousáče kráčejícího kolem. Přešel Okruh 3, Okruh 2, Okruh 1 a putoval centrem celého toho podivuhodného hlavního města, které jen málokterí opustí, aniž by jím byli poznamenáni, a přece se do něj nakonec vždycky vrátí.

Cítil v těle i v duši nezvyklé napětí, jaké cítí ti, kteří strávili jistou dobu obklopeni stromy, vodou a losy a nyní se vracejí mezi lidi.

Když zabočil do staré známé slepé ulice, už málem pocítoval cosi jako optimismus. Takřka radost. Těšil se, až uvidí děti. Nepochybně vyrostly a leccos se naučily. Doufal, ovšem neodvažoval se úplně věřit, že se jim po něm stýskalo. Doufal, že se jim po něm stýskalo

až chorobně a že je stesk po otci uvrhl do problémů. Doufal, že začaly experimentovat s drogami a že ze škol posílali na sociálku znepokojená hlášení a sociálka se dožadovala vysvětlení a vyhrožovala, že zasáhne. Doufal, že děti budou plakat a hýkat radostí, až ho uvidí, a že za den či dva řeknou – nahlas, aby to slyšela jejich matka –, že se poprvé po dlouhé době cítí jako celí lidé.

Jakmile spatřil dům, zarazil se. Sněžnice připevněné vzadu na batohu popruhem v barvách norské vlajky do sebe narazily jako větvičky visící z lapače snů. Něco tu nehrálo. To mu došlo na první pohled. Dům tu stál jako dřív, ale co ta barva? Vždycky býval bílý. Nebyl důvod natírat ho jinou barvou než bílou. O tom s manželkou Solveig hodně diskutovali. Solveig dotáhla katalog barev a listovali jím až do roztrhání. Doppler navrhl buď tmavě zelenou, velice opatrně a tónem, který naznačoval, že na své představě nelpí, ačkoli ve skutečnosti na ní lpěl, nebo některý z matných odstínů černé, které, jak prohlásil, si začínají získávat oblibu u zámožných obyvatel, s nimiž se rádi identifikujeme. Solveig tento návrh okamžitě zamítla, a to způsobem, který naznačoval, že s tímhle by Doppler podle jejího názoru neměl prudit, když oba vědí, že v podstatě nemá o barvách ponětí. Dům musí být a bude bílý, stanovila. A tak se stalo. Jenomže teď byl modrý. A nejenže byl modrý, byl modrý způsobem, který svědčil o slepé důvěře jak ve vlastní výjimečnost, tak ve společensky nosné finanční instituce a struktury. Byl modrý sebejistým způsobem, který nereprezentoval tu rodinu, kterou Doppler znal, a ani jí neslušel. Právě naopak. Poslední metry urazil

Doppler pomalu a nadmíru opatrně. Jako by modrá barva vyzařovala silové pole, které cizím lidem brání se přiblížit. Nechápal to. Nebyl cizí. Měl by mít možnost přiblížit se k vlastnímu domu bez tohoto rušivého pocitu odcizení. Prozatím nevěděl, co všechno bude barevný šok znamenat, přesto instinktivně vycítil jeho zlověstnost a osudovost. Přepadla ho nevolnost a pochopil, že bude potřebovat čas, než se bude moci dát rodině poznat. Pokud tady ovšem jeho rodina nadále bydlí. Už se pomalu klonil k názoru, že se přestěhovala na neznámou adresu a že dům natřel namodro někdo jiný. To by vysvětlovalo mnohé. Někoho jiného by klidně mohlo napadnout natřít dům namodro. Lidi si navymýšlejí spoustu vulgarit. Ale moje rodina ne, myslel si. Ta taková není.

Naštěstí bylo uvnitř zhasnuto. Solveig a děti, pokud tu tedy dál bydlí, jsou jinými slovy zcela jistě v práci a ve školských zařízeních. Doppler zazvonil a utekl za roh, odkud pokukoval ke vstupním dveřím. Nikdo neotevíral. Poněkud se uvolnil a pomalu dům obcházel. Navzdory odporné barvě cítil nad svým návratem jisté ulehčení. Přece jen to byl ve zlomových letech nabitých intenzivními zážitky jeho domov. Zažil tu narození dětí a odpovědnost živitele, smích a pláč, rychlé tempo a značný počet zdarů. Jaký člověk tehdy byl. Co všechno zvládal. Poskytoval ochranu, byl životaschopný, houževnatý a nezřídká veselý až rozjařený. Nikdy nemarodil, vždycky chodil do práce a bylo na něj takové spolehnutí, až mu kolegové záviděli. Sypal z rukávu vhodná slova jak během večerů se spolupracovníky, tak

na seminářích nebo v případech, kdy měl například kolega nemocné dítě a dělal si starosti, jestli to není něco vážného, pár rychlých kontrolních dotazů a pak přívětivý závěr: ne, tak to zánět mozkových blan nebude. Takové věci prostě věděl, ačkoli nebyl lékař. Takový býval. Tehdy ho v podstatě vystihoval výraz opora společnosti. Býval nejlepší. Zkrátka a dobře. Poklad. Jako by žil v bublině, kam nepronikaly potíže. Neexistovaly. Každé ráno si v novinách čítával o problémech jiných lidí. A vrtěl hlavou. Zamýšlel se. Ne, to ne. To snad není možné. Lidi litoval. Soucítit s těmi chudáky, kteří si zavařili vinou přílišné impulzivnosti, absence vědomostí, smůly, hlouposti, zvědavosti, chtíče nebo různých kombinací zmíněného.

Tento z retrospektivního pohledu naprosto nepravděpodobně skvělý život žil natolik naplno, že si nevšiml, že v té rychlosti přestává vnímat. Přitom to muselo trvat několik let. Nevybavoval si detaily, ale vzpomínal si, jak se v jistém okamžiku začaly vytrácet kontury všeho okolo. Rychlost a spokojenost se sebou samým leccos pomalu rozpíjela, až nakonec ani lidé, ani události neměli obrysy ani čisté linie, všechny tvary se rozplizly. Nadále se ke všemu stavěl tak, jak se člověk stavět má. K pracovním povinnostem, k domácím povinnostem, ke školám a k mateřským školám dětí, k volnočasovým aktivitám, sousedským brigádám, přátelům, ke cvičení, k dovoleným, dárkům, porozumění a pozornosti. Neustále byl o krok napřed. A pak najednou nebyl.

Co kdyby se tam vrátil. Co kdyby dobyl zpět každý val, na jehož vrcholku dříve neochvějně stával.

Pochyboval o tom, že by to bylo možné, avšak těšilo ho vědomí, že kdysi býval nejlepším mužem v celé jejich čtvrti.

Chtěl i nechtěl se vrátit zpátky. Rozlišoval teď víc nuancí než tehdy. Ony intenzivní roky nebyly tak bezproblémové, jak se domníval. Žil v takovém tempu, že ztratil přehled. To si nyní uvědomoval. Ale přesto. Teď v zahradě ho přepadaly vzpomínky. Tamhle bývalo Nořino pískoviště. Aby pro něj získal místo, musel z velké plochy vykopat tavníkové keře. Kořeny měly rozrostlé do všech směrů. Musel si vypůjčit minirypadlo, no představte si to. Chtělo se mu smát, když si na to vzpomněl. Tehdy pro něj nic nebyl problém. Narazil-li na překážky, odstranil je, než se stihly proměnit ve skutečné potíže. Minirypadlo mu dovezli až před dům a on s ním projezdil celou jednu sobotu. Solveig a dvouletá Nora mu mávaly z velkého okna v obývacím pokoji. Těsně před zavírací dobou stihl doběhnout do obchodu se dřevem, nakoupil tlakově impregnovaný materiál, úhelníky a vhodné vruty do dřeva a celý večer a celou noc buďoval o sto šest za svitu přenosného reflektoru, který si postavil na trávník. To by bylo, aby pískoviště nebylo hotové, až se Nora v neděli ráno probudí. Dcera tam pak šťastně vysedávala celé hodiny. Solveig ho políbila a prohlásila, že je nejlepší táta na světě. A měla pravdu.

Tamhle visela Nořina houpačka, trochu našikmo na vlastně ne úplně vhodné větvi staré jabloně. Přejel rukou po kovové tyči, kam umísťoval závěsná ptačí krmitka se zobem, ta tu teď nebyla, očividně nedokázal vstřípat péči o ptáčky další generaci. A Solveig vlastně

jeho lásku k těm ubohým tvorečkům nikdy nesdílela. Byla toho názoru, že jsou otravní a špinaví. Nemůžou si shánět potravu sami? Jakožto výtvořiny přírody by přece měli být zrozeni k tomu, aby se užívali sami. Nikdy se nesmířila s touto závislostí na člověku, s tímto příživnictvím. Zahradní nábytek byl nový a křiklavý. Doppler stáhl plachtu a objevil pod ní plynový gril o velikosti trabantu. Do zdi lemuující vybetonovanou terasu byla vsazená ošklivá a sem se nehodící pec na pizzu vytápěná dřevem, jako by člověk byl někde na Kanárech. Co to má být? Modrý dům a sprosté zahradní rekvizity? Tomuhle je třeba přijít na kloub. Doppler se klusem vydal k poštovní schránce, aby si v té věci udělal jasno jednou provždy. Při příchodu schránku nejdřív minul, oslepený optimistickou, avšak chorobnou modrou barvou.

Zjistil, že jeho jméno, Andreas Doppler, ze štítku na poštovní schránce zmizelo. Ne že by bylo přeškrtnuté, bylo úplně a naprosto pryč. Někdo si dal tu práci a samolepicí písmena seškrabal. Musel na to použít odlamovací nůž, říkal si. A muselo mu to zabrat nějakou chvíli. Někdo vážně chtěl jeho jméno odstranit. Tam, kde původně stálo: Nora, Gregus, Bjørnstjerne, Solveig a Andreas Dopplerovi/Rohdeovi, stálo nyní: Nora, Gregus, Bjørnstjerne, Solveig (dlouhé prázdné místo) Rohdeovi.

A pod tím, poněkud většími samolepicími písmeny sestávajícími výhradně z verzálek, bylo napsáno: EGIL HEGEL.

Egil Hegel? Kdo je ksakru Egil Hegel? Snad Solveig Dopplera neodepsala a nepořídila si jen tak beze všeho nového chlapa? Neměl by mít člověk právo nechat si tak dva tři roky pauzu na životně důležitou kontemplaci a seberozvoj? Nabízí se snad prostor pro všelijaké kurvení a hédonismus, jen co člověk na chvílku vytáhne paty? Když na to přijde, je Solveig, s níž Doppler celá léta sdílel život i lože, jen poběhlice?

Doppler cítil, že tohle je víc, než dokáže pojmout. Matoucí lidské signály, před nimiž uprchl, nyní vyskočily a začaly ho dusit. V lese takové signály neexistovaly. Tam byl v bezpečí. Dlouhý výlet do lesa byl útekem před lidskými signály. Signálním útekem. Ovšem lidské signály nezmizely. Jenom číhaly v záloze. Ve své vychytralosti byly tiše jako pěny a těšily se, až se na něj po návratu, kdy bude nejzranitelnější, opět sesypou. Zapomněl, jak matoucí umějí být. Lidé něco chtějí, pak chtějí opak a potom možná stejně ještě něco jiného a nakonec se naštvou, protože ten druhý nepochopil, že vlastně chtěli něco jiného, než naznačovali. Mnohem snazší je porozumět losům, říkal

si v duchu Doppler. Ti chtějí žrát, odpočívat, žádný hokus pokus.

Doppler se neovladatelně roztřásl a vyděšeně pokoušel po velkém modrém domě, který mu byl najednou tolik cizí. Oči se mu zalévaly tekutinou, která se mu do nich tlačila, a dům se rozplýval, ztrácel tvary, měnil se v neurčitý modrý objekt s oblými rohy a výčnělky, podobal se velrybě, která kolem vás hrozivě propluje jednoho poklidného dopoledne koncem léta, kdy si jdete doprát ranní koupel a myslíte si, že jste sami. Doppler se zadýchaně opřel o borovici stojící na kraji zahrady. Měl pocit, že se potřebuje opřít o něco pevného, jedno co, jen když to nebude modré. Opíral se o ten velký strom dlouho, zatmělo se mu před očima a pozvracel se. To ho udivilo. Obvykle nebyl ufňukánek, který by zvracel kvůli každé maličkosti, ale tentokrát očividně překročil jistou mez. Během let strávených v lese si zcela zřejmě nestihl znovu vytvořit toleranci vůči lidským signálům. Takový návrat domů si nepředstavoval. Minuty uplývaly. Dál se třásl a nakonec se musel posadit. Batoh nechal klesnout na zem a opřel se o strom zády k domu. Tak tam seděl, aniž si dokázal uspořádat myšlenky v hlavě a aniž se staral o to, že mu vlhká jarní půda promáčí látku na zadku. Po drahné chvíli, nevěděl jak dlouhé, zareagoval na dobře známý zvuk: vrzla branka, zakvílela, tak jako vždycky. Stará tepaná branka, kterou natřel načerno ten rok, kdy dům koupili. Panty skřípaly už tehdy, a i když je namazal, brzy skřípaly zase. Byla to taková branka. Prastará, a přesto mnohem hezčí než to, co bylo k máni dnes. Vyhrabal se do kleku a vzhlédl,

stále pěkně ve skrytu borovice, a uviděl hladce oholeného muže v černých elastácích, běžecké bundě, běžecké čepici, běžeckých botách, běžeckých rukavicích a s běžeckým měřičem tepu, jak vytahuje ze schránky poštu. Byl propocený a poštou na pohled převesele zalistoval. Došel k popelnici na papír, stojící u plotu, a dvě tři nežádoucí zásilky z lesklého papíru do ní hodil, pak si to namířil ke vstupním dveřím a zároveň si naučeným pohybem sundal z ramene batoh a z kapsy ledvinky vytáhl klíče připevněné k batohu šňůrkou s logem jisté automobilky. Dopplerovi došlo, že tohle bude Egil Hegel. Nepochybně Egil Hegel. Vypadal přesně jako muž, kterému by Solveig, ta malá poběhlice, mohla propadnout. Muž, který má ve všem pořádek, ne nepodobný Dopplerovi v dobách jeho největší slávy, ovšem ještě vysportovanější a nepřiměřeně veselý. Jako pes.

Jako rozjařený pes, který si neumí pomoci.

Dopplerovi nezbylo než konstatovat, že Egil Hegel je bohužel to, čemu se říká hezký chlap. Měl proklatě pravidelné obličejové rysy. Byl celý symetrický. Všechno, co měl na jedné straně, měl i na druhé. Doppler si vybavil, že někde četl, že ženská srdce symetrie přitahuje. Ženy jsou naprogramované k tomu, aby symetrii vyhledávaly. O nepravidelnost nestojí. Pravidelnost u nich vyvolává uvolňování vajíček. Jakmile spatří muže jako Egil Hegel, dostanou chuť se pářit. Krucifix. Dopplerovi s děsem došlo, že právě to, tedy páření, se v současné době v modrém poběhlickém domě odehrává.

Instinkt mu velel vyskočit zpoza borovice, složit Egila Hegela na zem a prokousnout mu hrdlo, avšak jeho

předkové neprošli tisíciletími vytříbeného vývoje pro nic za nic. Proto pochopil – a jestliže ne ihned, pak rozhodně dosti rychle –, že vyštípat Egila Hegela bude vleklá záležitost. Vražda by byla kontraproduktivní.

Man Down. Rum pa pa pam, Rum pa pa pam.

Kdepak. Na tohle se musí lstí.

Pokud je tu Egil Hegel natolik doma, že se sprchuje ve velké koupelně v suterénu, říkal si Doppler, bude to signál, že do puntíku převzal můj život a funkci. V tom případě už je přechod dokonán. V tom případě vklouzl hladce do role pána domu a vyštvat ho bude náročné. Jestliže se ovšem sprchuje nahoře, ve stejné koupelně jako ostatní, možná přece jen existuje naděje. To bylo třeba zjistit, a proto se Doppler po vojensku, na loktech a kolenou, doplížil po trávníku nadále pokrytém jinovatkou ke dvěma sklepním okénkům v severozápadním rohu domu, nyní modrého, a nahlédl jimi dovnitř. A opravdu. Egil Hegel se tam vlně sprchoval ve velkorysém sprchovém koutu bez závěsu, k jehož vybudování zavalil před deseti jedenácti lety podnět sám Doppler. Všechno bylo beze změny, všechno bylo tak, jak být mělo, s výjimkou přítomnosti toho cizího nahého Egila Hegela. Těšil se dobré fyzické kondici, měl zcela ploché břicho, což už samo o sobě působilo dost provokativně, a ke všemu štíhlé šlachovité paže běžce. Tenhle člověk běhá hodně a často, ne že uběhne čtyři celé tři desetiny kilometru a hned postuje na Facebook

a Twitter, že uběhl čtyři celé tři desetiny kilometru. Egil Hegel byl skutečný běžec. To bylo očividné. Při chůzi došlapoval nejprve na špičku nohy, jako pravěký člověk. Tohle byl muž stvořený k běhu. Naštěstí má menší pohlavní orgán než já, zapsal si Doppler za uši. Tenčí i kratší, díkybohu, ačkoli když do něj nateče krev, může samozřejmě dojít k lokálním změnám. Ale i tak. Kromě toho působil Egil Hegel mírně a přívětivě. Kdyby jim okolnosti hrály do karet, mohl by se s ním Doppler nejspíš kamarádit. Jenže za dané situace musí Egil Hegel zmizet. Doppler si slíbil, že nezamhouří oka, dokud Egil Hegel nezmizí. No, zamyslel se, zas tak doslova ne. Někdy spát musí. Bez spánku by to nešlo. Ne, ještě to tak. Spát se musí.

Doppler strávil zbytek dne za borovicí. Sledoval, jak rodina popořádku přichází domů. Nejprve Gregus. Vyrstl a stal se z něj statný školáček, který spokojeně vešel brankou se školní taškou visící mu na jednom rameni lehce nakřivo. Doppler ho rád viděl, ovšem nelíbilo se mu, že působí dost suverénně. Když někomu na téměř tři roky zmizí otec, neměl by být tak lehké mysli, mínil. Gregus otevřel dveře, a když vstoupil, energicky a přívětivě zavolal „ahoj“. Krátce nato Doppler uviděl, jak záře v obývacím pokoji změnila charakter, a usoudil, že se Gregus sesunul před televizi, jak se od dnešních dětí očekává. Po chvíli dorazila Solveig s Bjørnstjernem. Šourali se pomalu k domu, vedli se za ruku a vypadalo to, že si vesele povídají. V jednom okamžiku pohodila Solveig hlavou a zasmála se něčemu, co Bjørnstjerne řekl. Její nakažlivý smích se donesl až k Dopplerovi a ten si vybavil, že měl Solveig vlastně hodně rád. Nikdy neměl v úmyslu opustit ji. Jen její signály. Rozbíhaly se tolika směry. Egil Hegel nejspíš interpretuje lidské signály jako Bůh. Zcela jistě si Solveig přečetl jako nenáročnou knihu psanou velkými písmeny a lstí ji dostal na záda.

Mimochodem, Bjørnstjerne vypadal jako kabrňák. Doppler na okamžik pocítil hrdost, že má syna, který dokáže rozesmát svou matku, když ho za úplně běžného všedního dne vede domů ze školky oblečeného v zelené kombinéze. Oba zmizeli v modrém domě a Doppler vůči tomu konceptu – dům, lidé v něm, Egil Hegel – začínal pociťovat čím dál větší nechuť. Když se nad tím zamyslel, říkal si, že Egil Hegel vlastně vypadá jako nadrženec. Doppler si představil kradmé pohledy mezi Solveig a Egilem Hegelem a možná i letmý polibek obsahující příslib obšírnějšího tělesného styku poté, co si děti půjdou lehnout. Nadržžený Egil Hegel byl přece jen čerstvě osprchovaný a jistě něco jako neřízená střela. To ostatně platí pro všechny, co běhají, říkal si Doppler, snaží se utéct před chťíčem, ale nakonec si vytrénují těla natolik, že jakoukoli absenci sexu považují za pohanu.

Solveig vyhodila Dopplera ze svého srdce a vpustila do domu monstrum.

Aby mohl sledovat chodbu v prvním patře, vylezl Doppler na borovici. S pomocí lana vytáhl nahoru batoh a jakžtakž pohodlně se uvelebil v rozsoše na straně odvrácené od domu. Dokonce se mu podařilo rozbalit tady karimatku a zalézt si do spacáku. Bylo mu příjemně a teplo. Měl výhled na vstupní dveře, a i na číselník bezpečnostního systému, a jestliže si vezme dalekohled, rozpozná kód. Dále viděl jedním oknem do obývacího pokoje, do chodby v prvním patře, kde se nacházely dveře do koupelny a čtyř pokojů, a rovněž, v neposlední řadě, okno ložnice, kterou kdysi se Solveig sdílel. V dobách, kdy tu bydlel, nebývaly závěsy nikdy zatažené. Tímto směrem beztak neměli žádné sousedy a nikdy je nenapadlo, že by někdo mohl vylézt na borovici, nebyl to strom vhodný ke šplhání, na to měl větve příliš vysoko a příliš hustě u sebe. Dopplerovi nyní připadalo, že má celkem dobrý přehled. Teď ať si tam uvnitř dělají svoje, on se bude pěkně dívat, hodnotit a soudit.